

DEBRECZENI SZEMLE

IRODALMI, SZÍNHÁZI, ZENEI ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 12 korona.
Fél évre 6 „
Negyed évre 3 „
Vidéki előfizetők bélyegköltsége egész évre 2 K.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

SZATHMÁRY ZOLTÁN.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Piac-u. 71. szám.
(Schwartz-ház) II. emelet, feljárt 1. fölépcsőn.

Hirdetések feladhatók a városi nyomdában Dózsa
György lap-metteur kezéhez is.

Csak előre!

Valahogyan mégis csak város lesz Debreczenből. Egy kis szerencsével talán, Aradot nem számítva, a legnagyobb, legelső vidéki város. Természetesen, ha nem a statisztika lélekszám arányokat felmutató táblázatait vesszük számításunk alapjául, hanem a minden vonalon való modern haladás iránti törekvéseket, melyek olyan bő anyagot szolgáltatnak mostanság az egész ország sajtójának, mint az elmúlt fél évszázadon keresztül sem nyújtottak.

Néminemű irigységet is támasztott már itt-ott az a rohamos haladás, melynek himes mezejére rálépett a mi, vidéki városok elmúlt történetében nagyon is visszamaradt *nagy falunk*, amelynek közönsége, mintegy felébredve felszázados álmaiból, egyáltalán nem elítélendő mohósággal kap minden modern, művelt, kulturális, szociális intézmény létesítése után.

A Tagadás szelleme persze itt kísért még, egy hála Istennek elmúlt tespedő kor visszamaradt rossz szelleme gyanánt, a káros konzervativizmus rekedt hangu varjui itt kárognak még felettünk, veszedelmeket jósolva Debreczen jövődjének. Hiába! — Közönségünk valahogyan felszabadította magát a Dr. Hamlettek és Dr. Peturok hipnotikus hatása alól, városi ügyeink vezetősége pedig, — jól és jól cselekedő munkájának teljes tudatában, — megy a helyesen megjelölt uton előre, feltartóztatlanul, megfelelő eréllyel. Csak előre!

Nem személyeket akarunk mi itt dicsérni, nem egyesek hiúságát akarjuk tömjénezni. Mi a Debreczenre nézve egyedül üdvös *elv* diadalmas érvényesülését konstatáljuk, mint egyedül célravezetőt.

Ime itt van a Hortobágy legelő félévszázad éven keresztül huzódó ügye, mely tengeri kigyónak egyetlen csapással levágta a fejét *Beőthy* László kereskedelemügyi miniszter, e héten hozzánk érkezett leiratával. Nem kell félni, hogy az új intézmények fedezetére szolgáló summák nem fognak előteremtődni, míg Debreczen városnak ilyen új jövedelmi forrásaihoz juthatunk. A Hortobágy ügye csak egy lépés a város vagyainak jobb, jövedelmezőbb kihasználása terén.

Hiába zúg a civis-felháborodás! A miniszteri leirat nem csak arról tesz bizonyosságot, hogy a város eme egyik legnagyobb értéket képviselő vagyona nem lett kellőképpen kihasználva, hanem az állattenyésztő civis társadalom működésére vonatkozólag is igazságos, bár kellemetlen kritikát gyakorol. A civis-panasz mindig abban merült ki, hogy állattenyésztésünk megy tönkre a Hortobágy egyrészének szántóföldekké való átalakításával, a miniszter pedig szakértőivel megállapítja, hogy igenis a mostani, Árpád apánk korára emlékeztető viszonyok miatt, a „*cél-tudatos állattenyésztésnek semmi nyoma sincsen s általában az egész hortobágyi legelőgazdálkodási rendszer olyan, hogy azon nem csak a város anyagi érdekeit, de*

az állattenyésztés jól felfogott érdekeit tekintve is, okvetlenül segíteni kell.

Ime, így adott a való igazság fegyvert a kezünkbe a Szentessy Jánosék állítása ellen. Ugyanazokat a fegyvereket, amelyekkel ők támadtak ránk, fordít-hatjuk most feléjük.

Es dehogy is *fog vér folyni* a Hortobágyért, mint lelkiösmeretlen források hangoztatják. A Hortobágy egyszerűen át fog alakulni, modern gazdálkodási teleppé s a Szentessy Jánosék unokái már áldani fogják az átalakulást előkészítő mostani képviselő-testületet, tanácsbélieket, a nagyfontosságú szociális alkotásért, melynek hasznából ők is osztozkodni fognak.

Az elmúlt héten nagy lépéssel haladt elő, — mint a pénzügyminiszter leiratából értesülhetünk, — a *pénzügyi palota* ügye, már ki van szemelve a hely is a debreczeni *Kossuth-szobor* számára, hogy Debreczen főterén, a nagy történelmi alakhoz méltó művészi alkotás hirdesse a város hazafiui, kegyeletes és művészetet szerető érzéseit.

Es minden reményünk meg van arra, hogy közönségünk szellemi előkelősége megtartja továbbra is a tulsúlyát a mi városunk ügyeinek intézésében. Hogy Debreczen a megkezdett uton zavartalanul fog haladni előre! Csak előre!

Spectator.

Impressziók Nápolyból.

A Debreczeni Szemle számára írta: Czerny József.

II. közlemény.

Miután némiképp így beteltünk a természettel s a sejtéssel, melynek színeit a világ legművészibb nemzetének szuggesztíója szolgáltatta kezeinkhez, ha beteltünk a várossal, melynek lakossága a görögök napjai óta mintegy ötven generáció idegen vérenek betódulása vallási, politikai, meg kereskedelmi okok kedvezőtlen együtthatása következtében a félreismerhetetlenségig át és átalakult, úgy még mindig marad a természet bilincsein kívül valami emberi munka, ami a görögség büvkörébe vonz s a halhatatlanság értékeinek izlésére szólít föl.

S ezzel olyas valaminek jutunk lassan birtokába, amivel összehasonlítva mindaz, ami apánk s ősapánk vágyakozását szuggerrálta ephemer mellőzhető imponderabilis értékűnek tűnik föl. Mert mi a nápolyi golf kanyarulatának poézise, mi a Vezuv lejtőjének hajlása, a hullámok játéka, az athmoszféra fantáziái, a művészi értékek azon energiájával szemben, mely a Nemzeti Múzeum csarnokaiban halmozott föl? Mily finomabb, mily mélyebb, mily rafináltabb görögség kinyilatkoztatása áll előttünk egy szempillantásra azon görögségével szemben, mely egy kolónia érdekei számára fürkészett kedvező hely

után s mely ugyszólván csak az utolsó szót füzte azon mondathoz, melyet a természet oly világosan formázott már. E művészi kincsek a mi lelkünkben egy újabb s finomabb átöröklési folyamat alkotó elemeivé halmozódtak föl, melyek fiainkban s unokáinkban egy, a mainál s a görögökénél szebb, maradandóbb Nápoly illúzióját fogják eredményezni.

Ez új Pantheuope majdnem analog folyamatoknak köszöni előállítását, mint a régi. A pusztulás, a megsemmisülés s a feledés ez esetben oly életképesnek, oly termékenynek bizonyult, mint akár az élet. Mert a természet a romokból is életet tud előcsalni, ha épp úgy tetszik szeszélyének.

Mert szeszély volt és semmi más, hogy az emberre féltékeny földalatti elemek a szépség és poézis egy eminens pontját megsemmisítették. Füstára a fátum szeszélyének munkája, hogy az istenítélet által az utókor számára a legfinomabb emberi gondolatok, képességek egy tárháza konzerváltatott. Mialatt mindaz, amit a Vezuv lávája megkimélt, egyszerűen megszűnt hatóerővé válni, mert az élet ott pusztta vegetálássá lapult. De Pompeji és Herculánium romjaiból új kolónia állott elő, az a kolónia, melynek láttán ma a Nemzeti Múzeum termeiben nem győzünk betelni.

Tudom, hogy sokat irtak már a Nemzeti Múzeum e görög kolóniájáról, valamint azon újabbkori gyűjteményekről, melyek azonkívül ugyane tető alá kerültek a Renaissance palotákból, barocktemplomokból, dohos klastromokból, meg nyilvános szerzeményekből. Sokat összeirtak már, melynek megpillantására Omár kalípha azon híres dilemmáját ismételné meg: Vagy befoglaltatnak a Koránban, vagy nem; de amelyre a modern ember azt válaszolja, hogy azért azonban sem nem fölöslegesek, sem nem ártalmasak.

Mert amint az élet minden tavasszal újjáéled s a természet megismétli azon formákat, melyeket már az egyiptomi királyi sírokban is ugyanily kiadásban konzerválva találunk föl, úgy érzi minden generáció sőt minden egyén is, hogy a lélek alkotásaival szemben épp ily folytonosan újból megnyilatkozásra van szükségünk. Annál inkább, mert manapság végre megtanultuk, hogy a művészi élvezet nem úgy jó létre, mint a naív ember azt hiszi, hogy az a lélekben úgy tükröződik, mint a nap képe az állóvízben vagy a toilette eszközök a boudoirban. A művészi élvezet a lélek ugyanolyan organikus föltételeiből fakad, mint ahogy az éhség, szomjuság, fáradság, tevékenységi vágy, öröm, bánkódás szervezetünk föltételeiből fakadnak. A lélek aktív tevékenysége kíváncsítik művészi élvezet előállításához, mely oly gazdag lesz aminő a lélek vágyakozása, öröme, kedvtelése, reménye és ambíciója. Hogy a romanticizmus veszélyét kikerüljük, azaz, hogy erőnknek ne a gyöngeség legyen a rugója, kíváncsatos volna, hogy egy művészi értéknek se tulajdonítsunk nagyobb energia-mennyiséget annál, melyet az saját intenzitásánál fogva nyújt. Extázisba esni nem gyönyörűség jele, föltéve, ha nem a nazarénusok alkotásai sodornak abba. Másrészt azonban elképzelhetetlen a mérték, a határ, mely valamely remekmű rezonanciájakép a műértő lélek mélységeiből érzékelhető formát ölteni képes. Ezért teljesen kiszámíthatatlan, hogy a mészáros Narciss, a táncoló Faun, az alvó Satyr, a nyugvó Mercur, az ittas Bacchus, a Tömlőhordó, az etherikus Psyche, a karsu capnai Venus, a szerelmes Sapphó mily esztétikai kapcsolatok vonására képesítik a művészi összefüggés kontinuitását kereső embert.

Annyi utólérhetetlen példányban oly produciók állanak rendelkezésünkre, melyek a plasztikus ösztön tapogató kísérleteinek megfogják sugni az utat, melyen próbálkozni kell s a kilátás reményében próbálkozni lehet. E plasztikus alkotások nem egyetlen, magában álló művészi egyéniség alkotásai, hanem a görög szépségszomj, meg a plasztikus ösztön megtestesülései. Így nem rontják le maguk mögött a hidat, melyen a tanulni vágyók tömege a pszichikus láncolatok mechanizmusát nyomon követni, kibogozni próbálkozik. A művész ez alkotások dacára is mer, tapogat s mialatt a komeridák utolsójának bizonyul a szép birodalmát maradandó értékkel növelte. Egyben magára eszmél s a görög-ösztön kipróbált utmutatásán saját magának fölfedezéséhez jut: s ez a művészi korok nevelőképeségének nagy titka. Manapság a Renaissanceval a XVII. századbeli holland, a XVIII. századi francia művészettel szemben mintegy tanácstalanul állunk. Michelangelo, Rubens, Rembrandt, Fragonard követése lehetetlen. A meggondolatlan valami misztikus coup de fourde vakítja meg már az első próbálkozásnál. De a görög alkotások e kalsszikus tömege, melyeknél a szerző mintegy hallgat munkája mögött az anyag örök és változatlan törvényeire hívja föl figyelmünket, melyeknek megragadása, fixírozása okvetlenül növeli öntudatunkat s fejleszti a művészi kilengések sikerét.

S nemcsak a plasztikus ösztön, de a modern „festői“ kristályosodására is rávezet a görög alkotás-
vészi kilengések sikerét.

S nemcsak a plasztikus ösztön, de a modern „festői“ kristályosodására is rávezet a görög alkotások egy része. Mert az eredmény, melyek létrehozásukban a természetnek majdnem oly rész jut, mint az ember munkájának, egyenesen a pointillista probléma igazolására szándékolt ujjmutatásnak látszik. Hogy e szempontból mily összefüggést találhatunk a lírajátszó Apolló, az ezüstözött Gyermekszobor, Caecilius Jucundus hermája, meg Seurat Signac technikai intenciói, Rodiu impresszionizmus, Bernardo Rosso szétmarcangolt festőisége, valamint azok törekvései között, kik a plasztikát új lehetőségek potenciáival akarják gazdagítani, az a jövő titka. De az ujjmutatás, a példa itt van s így várakozásunk nem lehet kilátás nélkül.

Ez új Nápoly fogalmát ezután egyesitem a régi Nápolyéval; azzal, amit a görögök az ösztön céltudatosságával állítottak a poetikus golf amphiatrális hátterébe. Így azután a modern élet minden salakjától megtisztítva, kristályosodik ki a jelentőség, melyet a szép város ma még jobban vindikálhat magának, mint valaha.

Vedi Napoli e puoi muori! És apáink és ősapáink gravitációja új jelentőségre emelkedik benünk, kik Nápoly napsugaras ege alatt nemcsak szemeinket akarjuk gyönyörködtetni, de az emberi kultúra legdistingváltabb szférájában óhajtunk az élet, a lét mélyebb, tehát ragyogóbb, tehát örvendesebb átéléséhez jutni.

Mi a társadalom? Mindnyájunk pletykája mindnyájunkról.

*

A törvény megvédelmezi azoknak a becsületét is, akiknek nincsen.

MANON.

A Debreczeni Szemle számára írta: Emőd Tamás.

*Manont becsalták a diáktanyára,
Az ingyen-lányt, a kócos kis cigányt.
Csipője rezgett, hintázott a melle,
Tilos, hamiskás nótát énekelve,
Hangos nagy kedvvel jóestét kívánt.*

*Manon betoppant a diáktanyára
S körülvették a cingár, vig jók:
„Adj, Isten, hugám, szent Szilveszter-estén!”
„Adj, cigarettát!” — pattog vissza hetykén.
„Gyujts rá, Manon. Ma minden jó kijut!”*

*Piros gőz torpad az asztal fölött,
Kinn hull a hó, fehér az utcasor.
„Tapsolj, Manon! hallod: nyert a sátán —
Kocog a lóláb, halált visz a hátán,
Tapsolj, Manon, tapsolj! no, itt a bor!”*

*Manon pilláin gyilkos tűz remeg:
„Sohase volt még ilyen vig napom!
A két karom két ölelő keresztfa —
Akit megrikal... halálfia lesz ma!”
— „Éjjel előtt te sirni fogsz, Manon!”*

*Táncol Manon, az asztal telején.
„Hallod a nótát, kócos kis cigány?”
Száll a vonó, a szűk tanyára csend ül,
Gyászinduló bűg, a húr nyögve pendül:
Lehajtott fővel sir a kurtizán...*

*Felcihelődik a diáksereg
„Kisérj el, Manon, kócos kis kokott!”
A lány vihog, a csürhe messze nyelvel
S megszólal egyik akadozó nyelvvél:
„...Fiúk... baj lesz... Manon egy kést lopott...”*

Jó izlés.

Csodálatos a véletlen. A Debreczeni Szemle a múlt héten írta meg, hogy milyen üdvös lenne, ha a mai férfi fiatalság valami gentleman-clubot alakítana a jó izlés, illem, nők iránti tisztelet ápolására és e héten azt olvasom, hogy Franciaországban tényleg alakult egy ilyen club.

Hát nem megmosolyogni való ez a híradás, mert tényleg az egész világon olyan korban élünk, amelyben az illem és az izlés szinte járványos erővel kezd föllépni, hozván magával tengersok nevetséges tulzást, fonákságot, sőt — valljuk be — a nyegleségek és léhaságok egész raját is, amit helyreigazítani és kigúnyolni szinte nincs is elég eszköze már az irodalomnak és művészetnek.

Az illemre, jó izlésre sokat adunk. Hogy csak egy esetet említsek, olyan embert tudunk és el is képzelünk, aki csalást, sikkasztást, hamis bukást, megvesztegetést és más köztisztelőben álló bűncselekedeteket követett el és megmenekült; de olyant nem, aki papucsban vagy egy ingben végig mert volna sétálni a déli korzón. A legkisebb büntetése az a vélemény lett volna, hogy meg van bolondulva.

Föltéve természetesen, hogy az az ember a művelt társasághoz akar tartozni. Mert itt van a határvonal. Az illemtudás a művelt emberek szerződése, vagy amint mondják: konvenciója. Még pedig olyan konvenció, amelyet nem egy-két ember szab meg,

hanem megszabott, fejleszt és finomít régtől fogva a közszokás minden írott törvénykönyv és különös parancs nélkül. Hogy az illemtudás dolgában illempapák is vannak és hogy azok jobbára a nőnemhez tartoznak, az már a dolog természetével jár.

Az illem természetesen csak a nyilvános érintkezésben kötelező rendszabály. Egymagában és ott-hon az ember — ha jó izlése nincs — csinálhat akár-milyen illetlenséget, csak ki ne tudódjék. Viszont azonban a társas érintkezésben nincs egyetlen lépésünk sem, amiben az illem ne kötelezne. A divat maga sem más, mint az illemszabályok gyakorlati végrehajtása a ruházatban. Az utcán való járásmód, a köszöntések formája, az ebéd, a vacsora, a színházban, a templomban való viselkedés, minden, de minden a legapróbb részletekig alá van vetve az illemszabályoknak; a táncvigalmakban és effélékben pedig valóságos orgiákat ül az illemdokex.

Ha volna egy olyan ember, aki a modern társadalom illemszabályait tudós lelkiismeretességgel és úgy paragrafusokba tudná szedni, mint ahogyan a kínai műveltség megtette, kevés megfigyelőképes-séggel is rájönnénk, hogy a kínaiak előtt nincs miért szégyenkeznünk.

Már most, hogy a társadalmi élet ezen legáltalánosabb és legpraktikusabb dogmájának teljes ismeretéhez jussunk, az vajmi nagyfontosságú dolog. Főképpen a nőkre nézve, akik nemcsak tetszésre és hódításra szánt egyéniségük egész szépségét ennek segítségével tudják csak igazán és legkönnyebben kifejezni, de erkölcsi uralkodásuk legfőbb titka is, — úgy vélik, éppen az illemdokex. Hogy ezt megtanulják, még pedig jól, az valóban életbevágó kérdés rájuk nézve is, de az egész műveltségre, sőt az erkölcsökre nézve is. Mert az is bizonyos, hogy a rossz cselekedetektől a művelt embereket, — már amilyenek az emberek egyáltalán, — csak részben tartja vissza az etikai tudat vagy a vallásos hit; részben és talán nagyobb részben ellenben az a jól begyakorolt elővigyázatosság, hogy az, amit mondani vagy tenni akarnak: illetlenség. Ezért nem szoktuk például a csinos szobacicusok arcát megcsipkedni — nyilvánosan.

Sajnos is, de vigasztaló is az a tapasztalat, hogy az illendőséget könyvből megtanulni nem lehet. És alig is van kártékonyabb fajta az írással való visszaélésnek, mint az, amelyik az „illemszabályokat” könyvbe foglalja. Azt lehetne mondani, hogy aki a illendőséget meg akarja tanulni, az ne tanulja meg, sőt gondosan óvakodjék minden illemdokex-től.

Az illem, mely a jó nevelés és még inkább a helyes erkölcsi műveltség eredménye, sohasem tanulható meg néhány óra alatt; pedig sokan vannak, akik öt perc alatt akarják megtanulni. És vannak olyanok is sokan, — mert mohó a meggazdagodott emberek tudványa, — akik az egész erkölcsi műveltséget 5 perc alatt akarják megtanulni. És mivel ez a két dolog szorosan össze van nőve, azt hiszik, hogy mivel az illemszabályokat, legfőbbképpen pedig a „reconnaissance-látogatások” szabályait ismerik, már most kész művelt emberek, vagy legalább is előkelők, ami annál alábbvaló.

E mellett mennyi torzalakja él köztünk a gyorsan fejlődő művelt életnek. Fiatal hölgyek, akik kétségbeejtőleg kifogástalan estélyi vagy báli toilletben szerényen fuvolázzák el az „igen örvendek” és más efféle jól betanult szavakat, de egyik szemük mindig a mama felé néz, aki — nem kevésbé rabja az illemnek — arcjátékkal és villámszerű pillantá-

sokkal igazgatja az illembábot, hogy mit tegyen és mit mondjon?

Urak, kivasalt állapotban, tele vannak illetlen adósságokkal és illemlátogatásokkal, sőt ha imádoztuk haldoklik, még akkor is a táncmestertől vagy a szerkesztőségektől kérdezik meg előbb, hogy *ilyenkor* illik-e látogatást tenni?

Maga a gigerli sem egyéb, mint tökéletes produktuma a parvenü-illlemnek, mely egy időre megrontotta, szinte kiállhatatlanná tette a művelt polgári osztályok életét.

Mert jegyezzük meg az illem után való kapcsolásunkban, hogy az illemszabályok nemcsak virágja, zománca lehetnek a művelt társaséletnek, de a legkiállhatatlanabb *zsarnokai* is. A modern élet általában véve annak a veszedelemnek van kitéve, aminek a XVIII. század volt. Illemszabályai zsarnoki módon elnyomják az *egyénséget* s a legkiállhatatlanabb láncokat verik a jobbra érdemes jellemekre.

Igazán jogosult és veszélytelen azonban az az illem, amely a művelt, kivált erkölcsileg művelt lélekből hajt ki s amelynek alapját a tudás, a kedély műveltsége, a helyes erkölcsi érzék és — amiről mindjárt szó lesz — a helyes *izlés* képezi. És ha valaki csakugyan birtokába akar jutni a művelt társaság illendőségi szabályainak, nem ott kell kezdenie, hogy minden egyes esetről felüti az „Illemszabályok”-at és abból nézi ki, persze utólag, hogy mi illik, mi nem? — hanem legjobb lelki tulajdonságait kell gyakorolnia s a társas érintkezésben kevésbé a merev illemszabályok után igazodnia, mint inkább azon erények után, amelyek a művelt embert illemszabályok nélkül, vagy azok hanyag megtartása mellett is megkülönböztetik a többitől.

A *finomság* olyan szegény legény, hogy még a frakkját is a *műveltségtől* veszi kölcsön, hogy a tisztességes társaságba beeresszék. És nem elméletből, hanem a gyakorlati élet megfigyeléséből mondhatom, hogy igazán illedelmes embernek a társaságban sem azt tartják, aki eszeveszetten szalad egy pohár vízért, ha „ő nagysága” szomjas, hanem azt, aki figyelme, gyöngédsége, kiméletessége, áldozatkészsége, emberszeretete és más kiváló társas tulajdonságai által tűnik ki.

Az illemtudás titka mindig a kedély és a szív műveltsége marad. Aki ezt megszerezte, az *magától tudja* már az egész illemdexet, annak nem szükséges bevágni az illemszabályokat; annak a kabátján éppen oly szívesen megbocsátanak egy-egy szabálytalan ráncot, mint ahogyan elengednek neki nem egy terhes illendőségi látogatást, mivel azt, ami lényeges az illemben, szinte ösztönszerűleg megtartja.

KÉSZŐ.

A Debreczeni Szemle számára írta: HONTI IRMA.

E szót el nem felejttem.

Síró kis hangodon

Oly szomorú, nehéz szó:

Már nem szeretsz, tudom.

Lehullt az est a tájra,

Kis fény, mi még maradt.

Távol fészkekre szálltak

Bús holló-madarak.

Most, válva mindörökre,

Járunk más-más uton.

E szót el nem felejttem:

Már nem szeretsz, tudom.

Szent István kultusz.

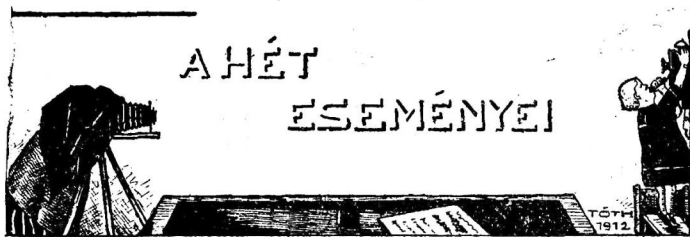
A Szent István kultusz Magyarországon egyidejű a királyság megalapításával. A XI. század végén, Szent István szentté avatása után kezdődött és majdnem négy századon keresztül élt ünnepek, törvénycikkek, egyházi ceremóniák alakjában. A XII. században Szent István napján már az Árpád-házi királyok sarjai is összegyülekeztek Székesfehérvárra nemzeti ünnep tartására, a XIII. században pedig II. Endre 1222-iki aranybullájában a nemzettel együtt törvénycikkbe foglalja Szent István kötelező ünnepét s az ünnep székhelyéül Székesfehérvárt jelöli meg, hol ezen a napon a magyar királyoknak egyuttal Országos Törvényszéket is kötelességük volt tartani. IV. Béla és Zsigmond királyok újra megerősítették Endre határozatát és minden év május 30-án, a Szent jobb feltalálása napján, országos ünnepélyt rendelték, habár a XVI. században a szentté avatott ereklye nem Budán, hanem a biharmegyei Szent jobb apátság templomában őriztetett. A XVI. századi török zavarokkal azonban a szent ereklye csodálatos módon eltűnt s ez időtől kezdve az ünnepségek is elmaradtak. Török katonák elrabolták ugyanis a szent jobbi apátság drága ereklyéjét s eladták raguzai kereskedőknek, kik aztán a Raguzában működő dominikánusoknak adták át őrizetre, I. Lipót uralkodásáig tehát Raguzában őrizték a Szent jobbot, ekkor azonban már tervbe vették Budára való hozatalát, ami Lipót halála miatt egyelőre abba maradt, de Mária Terézia uralkodása idején mégis teljesedésbe ment. Raguzai küldöttség hozta magával 1771-ben Bécsbe az ereklyét és május 19-én hivatalosan átadta az udvarnak. Másfél havi idő után, július 15-én, nagy pompával aztán Budára hozták, ahol július 19-én ünnepélyes közszemlére is kitétetett.

Ebben az évben az ereklye elhozatalával összefüggésben több Szent István-ünnep volt Magyarországon, ámde az augusztus 20-iki nap, melyet közel másfél század óta ünnepel a magyarság, ekkor még nem volt általánosan megállapítva, valamint nemzeti és országos ünnep sorba való emelése sem volt törvénybe iktatva. A XVIII. század negyedik felében ugyanis május 30-ika volt Szent István főünnep, június 27-én Szent László emlékére, július 21-én az ereklye hazahozatala, augusztus 20-án az ujbabi és szeptember 2-án Buda visszafoglalásának emlékére tartottak Szent István ünnepélyeket, míg végre 1774-ben Mária Terézia az augusztus 20-iki napol rendelte el kötelező országos ünnepnek. A tizenharmadik századi Szent István-ünnepélyek ezzel a rendelettel azonban még mindig nem váltak egységesé, sőt még általánossá sem. Egykorú krónikások szerint ezek az ünnepségek ekkor inkább a nép ünnepei és főképen egyházi jellegűek voltak. Csak Ferenc császár alatt változtak az állapotok. Ferenc császár 1819-ben ugyanis normanappá emelte Szent Istvánt és még egyszer felújította Mária Terézia rendeletét az augusztus 20-iki dátum kötelező ünneplésére. A reformátusoknak tetszésükre bízott az ünnep elfogadása vagy mellőzése, az általános munkaszünet, az üzletek bezárása stb. azonban rájuk is kötelezőnek mondatott. Egyedül Borsod vármegye csinált gravament az uralkodó rendeletéből, felírásának nagyobb hatása azonban nem lett, úgy, hogy az 1819-ik évben már óriási részvétellel, fényes ceremóniák között végbement Buda várában az első nagyszabású nemzeti ünnepély, melyen most már nemcsak a nép, hanem az ország státu sai, rendei, egyházi méltóságai és az összes intéz-

mények, testületek, egyesületek küldöttségileg voltak jelen. József nádor külön rendeletet adott ki az ünnepségek tartására, melynek huszonnyolc pontból álló szakaszai irányadók maradtak a következő években is minden Szent István ünnepély rendezésénél. Nagyjelentőségű és nagy pompák között végbemenő ünnep volt ez, melyről a „Tudományos Gyűjtemény“ és a „Hazai Tudósítások“ külön cikkeiben számoltak be. Innen kezdve évről-évre megünneplelte az egyház és a nemzet Szent István napját, melynek krónikásai a kiegyezésig a legkiválóbb magyar írók voltak a zsurnalisztikában. A régi Pest István-napi ünnepélyeiről egyik legérdekesebb tudósítása maradt fenn Garay Jánosnak, aki a „Honművész“ 1834-iki évfolyamában leírta az egyházi ünnepély ismertetése után a pesti és budai nyárspolgárok alkalmi mulatságait s mindama ceremóniákat, melyeket a nép számára rendeztek a Stadtwaldban és a budai Városmajorban.

„Már az ünnepet megelőző estén — írja Garay — harangozott a két főváros István napja elébe. Hajnalban újra megszundultak az idvezlő harangok; s míg ezeknek zugó kongása álmodt ébresztett, a kiinduló katonaság fülrész dobrobaja azt egészen elrablá, s így hívek, nem hívek egyaránt, lökdösék el ágyaneműiket; a Budaiak helyben várak, a Pestiék úgy sietének elejébe az innepnek“.

Leírja aztán még a korcsmák, kávéházak, vendéglők amaz érdekes ujitását, mellyel cégéreiket és ablakaikat Szent István királyt ábrázoló képekkel ellátták. De nemcsak ő, hanem az egykoru német utazók is megemlékeznek a régi Pest Szent István-napi életéről, mely a Ferenc császár, József nádor és a helytartó-tanács 1819-iki rendelete óta általános és egységes ünnepévé vált a magyarságnak. A nép érzésvilágában mindig megkülönböztetett kegyelettel élt e nagy napnak jelentősége s olyan időkben is, mikor a kiváltságos osztályok alig mutattak érdeklődést a nemzet ünnepe iránt, szeretettel ápolta lelkében az első királyára emlékeztető hagyományokat. Ezrével zárandokoltak e napon az ősi koronázó városba s innen datálódik a ma is élő s mindjobban erősödő hagyomány, mely a népet s vele a magyar nemzetet Szent István napján az ország szívébe, a fővárosba vonzza évfizetek óta.

× **A kártya áldozataként** szerették volna egyes lapok feltüntetni egy hirtelen elhunyt debreczeni ember halálát. Pedig ennek az elhalálozásnak annyi köze volt a kártyázáshoz, mint a Bikabeli Közvélemény asztaltársaságnak az albán lázadáshoz és az elhunytat éppen úgy érthette volna a halál imádkozás közben is, mint ahogy helyrehozhatlan *renonsol* csinált az Élettel szemben a játékteremben. Igenis, a kártya nem öl hirtelen s nem szokott irigylésre méltó halálnemeket választani, áldozatai számára. A kártya a spanyol-inkvizíció fegyverével dolgozik, nem szívszélhűdésekkel, hiába is játszanak sokan a partnerük gutaütésére spekulálva. A kártya nem is embereket öl, mert előbb szép n, rendre kivetkezteti

az embereket emberi mivoltukból s csak azután végez velük a szenvedések minden szenvedését megköstöl-tatva velük. Keressenek tehát az arra illetékesek más elrettentő példákat a kártyázás gyilkos mivoltának illusztrálására, ne ilyen ártatlan esetekkel hozakodjanak elő, melyek csak annak bizonyítására alkalmasak, hogy jártunkban, keltünkben, még szórakozásainkban is mindannyiunk feje felett ott lóg egyetlen hajszálon egy mázsás sulyu téglá s hogy a véletlen sokszor a legkülönösebb, szinte elképzelhetetlen drámákat inszeniroz, Hartl Lujza pofonánál sokkalta hatalmasabb arculütésekkel képelve fel minden dramaturgiát.

*

§ **A Kossuth-szobor** éppen 2 évtized után mégis csak elhelyezést nyer Denreczen főterén. Emlékszünk pedig ama naiv időkre, mikor a szobor-ügyet összekombinálták sok minden egyebekkel s azzal fenyegettek bennünket, hogy ne akarjuk a Kossuth-szobrot, mert nem kapunk egyetemet, meg más állami kedvezményeket stb. Ime, megkaptunk mindent és nem haragszik ránk se a „*hazafiattan*“ kormány, se a császár, se a pápa. Igaz ugyan, hogy a nagy hazafiságunkból még hiányzik egy pár ezer koronás a Kossuth-szobor költségeihez. Holmi főispánverés szervezése helyett inkább erre kellett volna gondolni a nagy hazafiaknak, az exlex-ben nem fizetett adók késedelmi kamatai is jók lennének a hiányzó összeg pótlására, meg a népgyűléseket követő bankettek zsiros számláinak összege is. Mert még is csak többet használtunk volna úgy a magyar hazafiságnak, mint a művészeteknek a szobor hamarabb való létesítésével, mint holmi megyei főnök félholtra-verésével, adómegtagadással, hiábavaló tumultusok, frázis-kongresszusok rendezésével.

*

— **Világos.** A héten volt évfordulója a világo-si fegyverletételnek s az évforduló megemlékezéseiben még mindig ott borongott az árulás árnyéka. Mert hát még is csak szebb lenne az, ha a gyalázatos ár-mány győzött volna inkább, mint hogy a szabadság-harc folytatásának fizikai tehetetlensége beismer-tessék. És még is csak jobb lenne azt tanítani, hogy Görgey áruló volt, mint azt, hogy a tönkr: vert honvédsereg bizony nem szállhatott szembe a tul-nyomó orosz-erővel. Mert vannak szent hazugságok indokolt *pia fraudok* és sokszor könyörtelenség az illúziók széttépése. Pedig a Görgeynek imputált „árulás“ nélkül hol lennénk?! Hiszen ami akkor megmaradt és megmentetett, abból lett a modern, új Magyarország. De hát még mindig szinte haza-árulás számba megy azt állítani, hogy Kossuth Lajoson, Deák Ferencen kívül a magyarok Istenének szüksége volt Görgey Arthurra is, a szabadságharc legelső és legnagyobb katonájára.

*

(!) **Csődökről, fizetésektelenségekről** éppen ele-get olvashatunk a lapokban. Vállalatok, kereskedé-

sek egymás után buknak. Pénz még mindig nincs. Se olcsó, se drága. De azért az emberek életmódja alig változott valamit. A turfcshalások, dopping-ügyek miatt, azt hittük, csőd elé kerülnek a lóversenyek is, hogy vége lesz a kártyázásnak, pezsgőzéseknek. Ezzel szemben a lóversenyek forgalma semmit sem csökkent, nincs kávéház, amelyiknek a kártya-bevétele apadt volna s mindenki csődbe kerülhet, csak a pezsgő-gyárosok nem. Inkább úgy segítenek az emberek magukon, hogy nem fizetnek a szabóknak, a fűszereknek, mészárosoknak, pereltetik magukat a lakbérért, a nagynehezen, könyvigéci ékesszólás által beszuggeráltan megrendelt könyvek részleteiért s spórolni akarnak a lapelőfizetési koronákon. Képesek inkább reggelig pezsgőzni, kártyázni, csak hogy megtakaríthassák a kapupénzt. Mert lóverseny, kártya, pezsgő olyan természetű dolgok, amelyekre mindig kell pénznek lenni. Akkor is, mikor nincs; ellenben művészetre, irodalomra akkor sincs pénz, mikor van. Különösen itt Debreczenben, ahol a legtöbb urasszony sokkal jobban tudja, hogy hol szerezhet be egy új plörözt a kalapjára, minthogy Tolstoj írta-e a Haboru és Békét, vagy Prém József. Amivel végredményében se Tolsztojnak, se Prém Józsefnek nem árt, legfeljebb a saját lelki műveltségének.

*

(x) **A debreczeni szabadságsszoborral** csak mindig van valami terve valakinek. A nagy ünnepek közt leleplezett szobrot megint lezsuzsították a héten s most már nem más tervvel állottak elő, minthogy bele kell önteni ércanyagát a Kossuth-szoborba. Hát ez a *volt* városi vezetőségre bizony nagy szégyen lenne. Értsük meg egymást, nem a szobor tervezőjére, akinek művészi pályafutását tették tönkre ezzel a szerencsétlen szoborral. Mert Tóth András szép tervet csinált s ha nem is ostromolta azzal az egek kárpitját, tisztességes művészi munkát végzett. Nem volt neki más baja, minthogy szerénykedő, gyöngé akaratu ember volt, akire mikor rátámadtak a helyi édekü műtészek, hogy hosszabítsa meg a Génusz kardját, hát meghosszabbította, mellét, csipőjét gömbölyítse, hát gömbölyítette, fáklyát rövidített, sisakot bővített. Az öntés sem sikerült. Hát ezt legjobban bizonyítja a Komlóssy Miklós hagyatékában még mindig fellelhető eredeti minta, amelynek tönkresilányításához igazán művészet kellett. Most már igazán elég lehetett volna ebből a szobor-komédiából és egy szegény művészlélek folytonos kinoztatásából. Tényleg jobb lenne beönteni az anyagot, hogy vége legyen a hercehurcának, kimondván, hogy a szobor öntése nem sikerült, de ebben nem a művész hibás, hanem egy elmúlt korszak rövidlátó vezetősége. Mert a szobrot nem kellett volna átvenni, leleplezni, országos ünnepet járni az emberekkel stb. És tényleg úgy is kell tennünk, mint az egyszeri tótnak, akinek pénzében lévén a szappan, nem tudva, hogy az mosakodáshoz

szükséges, hát megette. Mert ez a beöntési indítvány ilyen célzatokat rejteget magában.

*

(—) **Furesa időjárás** az idei. Kánikulla idején csak úgy vacogott a fogunk, augusztus derekán őszi időket éltünk. És nem olvad az aszfalt, nem sült le semmi, legfeljebb a forró, nyári dalok költői sütek fel, időszerűtlen poémáikkal. Mintha csak tudnák az egek, hogy nincs pénzünk a fürdőzésre. A leghűsebb tátrai fürdön sem találtuk volna fel, — rendes körülmények közt, — azt a kellemes temperaménturáját a nyaraló napoknak, amiben itthon volt részünk. És elmondhatjuk, hogy ahol a legnagyobb volt a fürdőköltség-szükség, ott a legközelebb állott az égiek segedelme. Most azután a mai pénz-szük világban nem is kellene egyéb, minthogy majd az ősszel meg nyár legyen. Legalább napsugár pótolja a hiányzó őszi toaletteket, szemet, tüzelőfát. Mert az előbbi lekopik rólunk most nyáron, az utóbbiak ára pedig már is felszökött.

*

§ **A vízvezetékünkkel megint baj van.** Addig-addig halogattuk a dolgokat, hogy a vízvezetéki munkálatokhoz szükséges vas- és egyéb fémanyagának felment az ára. Hát ez az: csak *lassan-lassan haladás* eredménye. Kiváncsiak vagyunk, mit szólnak hozzá azok, akik a közgyűlésben mindenkor a gyors haladás kerékkötői voltak s huzzák-halasztották minden dolgainkat, köztük a vízvezetéki ügyeket is. Most azután a „*körültekintő*„, aggodalmaskodó, a „*lassu, de biztos haladás*“ apostolai ráfizethetik a *vámra* még azt is, amit a *réven* úgy sem tudtak megspórolni.

*

+ **Nyári szenzációk.** Hirdetjük, aminthogy igaz is, hogy a világ kezd kifogyni az időből. Régente esemény volt minden esemény, vagyis mindennek, ami történt, megvolt a kerete, távlata olyan időből, amelyben semmi se történt. Az érdeklődés jól eltanyázhatott egy-egy szenzációnál és volt hozzá alkalma bőségesen, hogy mélyen befogadja az emlékezetébe. Közben azonban nagyobb lett a világ, ami azt jelenti, hogy az érdeklődés ellenőrzött területe óriási mértékben megnövekedett. Nagyobb darab föld pedig többet terem. Amióta pár óra alatt megtudhatjuk azt is, ami az Óceánon tul történik, az események kényelmes elhelyezkedése megszűnt a krónikákban. Sűrűben megesik, hogy az egyik szenzáció eltiporja a másikat, mint az, hogy — egyáltalában nincsen szenzáció. De azért a kalendárium hagyományos erkölése mégis érvényesül a fejlődött alakulásban is. A *saison morte*-ot nem ölte meg a villamosság kora, csak meg rövidítette az idejét és megnyújtotta az eseményei távolságát. A kánikulai pangás ma már nem ásit az ujságok hasábjain, a terjedelmükben se zsugorodnak össze a nyári hónapokra, mint ahogyan ez még néhány esztendővel ezelőtt is szokásban volt: szenzáció most esik júliusban és augusztusban is, csak az a sajátosság bennük, hogy ezek a szenzációs események nyáron mind — messze földön történnek. Az eseményeknek pedig meg van az a tulajdonságuk, hogy a hírük repülés közben folyton dagad és növekszik úgy,

hogy tulajdonképpen minden újabb részlet, amelyet megismerünk, — elvesz valamit a dimenziókból. Ugy, hogy mire aztán megérkezik az *élő szezon*, a kánikulaszenzációk rendesen már annyira összezsugorodnak, hogy nem sok dolog van a maradványaik eltakarításával. De a krónikának semmi napi szenzációja se számít örök életre és ezért el lehet mondani, hogy minden szenzáció már a születésével karriert csinált, ha a nyári hónapokban termett. Ilyenkor dédelgetik, hizlalják, mindent elkövetnek vele, hogy jól meg-
nőjjön és lehetőleg sokáig éljen: míg, ha télen jön a világra, megesz a konkurrencia, még mielőtt csak egyszer is jóllakhatott volna — nyomdafestékkal.

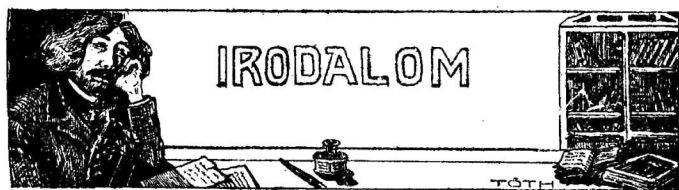
*

— **Gyönyörű sirkoszoruk** érkeztek a Dankó és Társa temetkezési intézet raktárába. Szébbnél-szebb érc- és egyéb fémkoszorukban igazán nagy a választék s az előrelátók okosan teszik, ha most vásárolnak elhunyt szeretteiknek, mikor az áruk is nagyon jutányos. Üzlethelyiség Kossuth-utca 15.

— **Löbl Gyula és Társa** látszerész és fényképezési szaküzlete Piac-ú. 63. szám. Telefon szám 869.

!! **Felhő Rózi** a kiváló nagy magyar szubrett, a Bika-mulató dobogóján játszik csütörtök óta. A nagy énekes-művész, aki ősztől kezdve *Krecsányi* buda—temesvári társulatához szerződött, a briliánsul fizető kabaré-miliótól bucsuzik s így látogatott el Debreczenbe. Mondanunk sem kell, hogy nagy művészete dominálta a derék *Szücs Laci* jól szervezett gárdájának műsorát. Ma vasárnap, hétfőn és kedden lép még fel **Felhő Rózi**.

Kisfaludy Sándor és huga.

Most került elő Kisfaludy Sándornak egy levele, mely bájosan világítja meg azt a viszonyt, amely Kisfaludy Anna hugához fűzte.

Az eddig ismeretlen levél a Darnay-muzeumba került, Budapestről 1833-ban írta Sümegre, ama nagygyűlés alkalmából, melyet a magyar tudományos akadémia tartott Pesten.

Ime a levél:

Pest, november 19-én 1833.

Édes Kedves Nanicám!

Mult szombaton szakadt vége üléseinknek és én

nekem bosszuságomra még most is itt kell lennem, holott már torkig jól laktam a Pesti étellel: mert folyvást Károly masszájával kell vesződnöm. Vég-tére ma estve csakugyan megegyeztem Fáy András-sal. Holnap váltjuk ki ez eránt az okleveleket.

Ennélfogva most már, hogy legalább egy hétig tartó utat házamtól megkimélylyek, innen Tata felé, egyenesen Győrre megyek. Tatában Gencs eránt végzek, ha lehet Barcza Ádám-mal.

Győrről a Vármegye kiküldöttsége által kimetszetem Károlynak ötödrészét. — Győrről meddig kell késnem, meddig nem, most előre nem láthatom. Onnan, ha igen fáradt nem leszek, Veszprémnek veszem Sümeghre utamat, már tudod, miért? Mert ide jövet Veszprém-ben csak lovakat váltattam, és jöttem. A' kívánság már annyira űz, hajt haza, hogy itt helyemet sem lelem.

Más részről a' szükség is sietteti innen távozásomat; mert rossz vásárom lévén, már-már kifogy-nék a' költségből is. Rettenetes drága, idegennek itten élni; soha élelemre, többnyire naponként hol ide, hol oda hivatalos lévén, alig költöttem valamit. Elgondolhatod elfoglaltságomat, ha mondom, hogy még csak holnap legutolsó itt töltendő napomban, látogatom meg Jancsit. (A költő öccse. Szerk.) Holnap azután utnak indulok.

Ezen hozzád most már negyedik leveletem, jövő szombaton veszed. Akkor estve én már Győrről leszek, ha valamely baj nem ér.

Egészségem helyre állott ugyan, de nem tellyes-séggel: mert igen nyughatatlan éjszakáim vannak. A sok lakozást az által hozom mérsékletbe, hogy vacsorát soha sem eszem itten. Egyéberánt itt nem nagy bátorságban van az ember: a mult éjjel egy kalmárbolt a' legnépesebb utcában raboltatott ki.

Gróf Széchenyi István ma indult innen Angliába. Jövő esztendőben innen a Dunán már a' tengerre, s' onnan az egész Világba fog terjedni a kereskedés. A' Duna mellett fekvő jószágok becse két annyival fog emelkedni. A' gypju ára igen fölment; de csak az egy nyiretűé. A két nyiretűt nem veszik. Olyan gypju milyen az enyém, 140 ftig kelt ezüstben. Olcsón adtam el gypjumat.

Mint vagy, édes Nanicám? — Derekad reménylen nem fáj. — Min van az én kis Millim? — reménylem, annak is meggyógyult már lába. — Szinte nehezen esik, hogy én nem egyenesen haza mehetek. Ebbeli bánatomat csak azon gondolat vigasztalja, hogy azután folyvást otthon maradhatok. Édes Nanicám! ezen levelemnek vétele után, kérlek hivasd be, Ispányomat, és add neki az idemellékelt neki szóló cédulát. Nem tudom nincs-e bajok?

Lehner mai napig sem keresett meg engemet. Nehezen akar egyezni. Nincs esze.

Csak azt sajnálom, hogy a Sümeghi rossz földekkel még sokáig kell vesződnöm. Huszár Elek kapitány néhány hónap előtt meghalt. Csak tegnap hal-

lottam a Sessióban, oly jó gazda volt, hogy tizenegy ezer ezüst forint készpénzt hagyott maga után.

De alig, ha a Fiskus rá nem tette a kezét. Élly boldogul édes Nanicám! Ezerszer öllelek, csókollak kedves kis Millimmel együtt. Isten veletek!

Kisfaludy Sándor mp.

Az e rovatban felsorolt művek kaphatók **Hegedüs és Sándor** könyvkiadóhivatalában, Kossuth-utca 11. szám.

Z E N E.

A zene és az idegesség.

A Debreczeni Szemle számára írta: Bodnár Zsigmond.
II. közlemény.

Ha a zene kedvelésének történetét vizsgáljuk, azt találjuk, hogy realisabb időkben határtalanul bomlik az emberiség a zenéért. A tizennyolcadik század második felében a tizenkilencedik század elejéig; most is húsz-harminc év óta csodálatos kéjes mámorban és a hetedik égbe ragadt bennünket a zene. Megittasulva hallgatjuk az éneket és muzsikát. Egy-egy énekes és zenész milliókat szerezhet torkával és nyirettyűjével vagy zongorájával. Az ember szórja a pénzét, vagyonát, pazarolja szerelmét, csak-hogy egy művész vagy művészno hallgatója vagy kedvese legyen.

Különösen érdekes, hogy a magyar cigány zenéje harminc év óta meghódította a világot. Azelőtt a tokaji bor és a magyar huszár indult ilyen hódító utra és bámulatos elismerést keltett; most pedig a magyar cigány. Királyok, fejedelmek, gazdag urak és hölgyek bomlanak zenéjükért.

Mi az oka? — kérdi az olvasó.

Az, hogy a realizmus bomlott ideges lelki világát senki sem tudja úgy kifejezni, érzelmeinket tolmácsolni, mint a cigány bomlott lelke. Vannak népfajok, melyek kitűnően tudnak simulni a szép, jó, igaz eszményein fokozatos egyesülése- vagy szétválásához; vannak mások, melyek csak kisebb-nagyobb zökkenésekkel tehetik meg ezt az utat. Vannak ismét olyanok, különösen a cigány, aki örökös diszharmóniában él, pillanatig sincs nyugta, bomlott lelke örökös vándorlásra és izgatott életre kényszeríti. Folyton veszekszik, civakodik, lop és rabol vagy öl. Rendes munkára képtelen. Az egyhangu, rendes, szabályos élet neki börtön, ideális időkben nem igen szeretjük s éppen nem gyöngéden bánunk velük. De mikor beállnak a realisabb idők, mikor magunk is bomlunk s folytonos munkára s örökös szórakozásra, versenyre, bankettek, alpes-mászásokra, hazard és másnemű játékokra, fürdőzésre, nyaralásra, szeretkezésre, érzelmeink szüntelen izgatására van szükségünk; akkor legszívesebben halljuk a cigány fülbemászó, végtelenül érzékeny vagy féktelenül tomboló játékát. Ilyenkor a Rákóczi indulót vagy egy érzékeny, fájdalmas, szerelmes dallamot tőlük hallani, a hetedik égbe ragad bennünket.

De hogy dr. Waetzholda térjünk, abban téved a német tudós, mikor a zene hatásának tulajdonítja az idegességet. Már megvan az idegesség, mikor ennyire bomlunk a zenéért és amelyik kis leány nagyon szeretne zenét tanulni, annak rendesen ideges is a természete. Akiknek az idegrendszerük nagyon egészséges, ritkán ohajtanak zenét tanulni, rendesen ugyanakkor foglalkoznak vele. Ellenben az idege-

sek vagy reá hajlandók, szenvedéllyel tanulnak s hálás tanítványok.

Az azonban nagyon érdekes dr. Waetzhold indítványában, hogy törvénnyel tiltsuk el a zene korai tanulását leányainknak. Az, hogy mikor valakinek ily gondolatai támadnak és több oldalról tetszőseknek látszanak; akkor már közeledik, jelentkezik az idealizmus, mely lágynak, puhának, érzékinek, asszonyosnak tekinti a zenét. Nehány év múlva ezer meg ezer száj ismétli, hangoztatja e nézetet. S törvénnyel talán nem fogják eltiltani a leányok korai zenetanulását; de a nagy többség ártalmasnak, helytelennek s talán egészségtelennek fogja tartani.

A zene rovatban felsorolt zeneművek kaphatók Csáthy Ferencz könyv-, papír- és zeneműkereskedésében Egyház-tér.

AZ ELSŐ PILSENI RÉSZVÉNY SÖRFÖZDE és a MÜNCHENI „SPATEN“-sörgyár ker. képviselője

Hajdu, Bihar, Szabolcs, Szatmár és Borsodvármegye területére úgy hordós, mint üveges sörökben

Fischbein Jenő sörnagykereskedőnél

Debreczen, Hatvan-utca 30 szám alatt.

Fenti sörgyártmányok kimérve kaphatók Debreczenben a Piac- és Kossuth-utca sarkán levő

Pilseni sörház pincéje éttermében és sörosarnokában.

Apródy József

órás és ékszerész üzletét

Piacz-u. 30. sz. alá helyezte át.

Mindenféle zseb, inga, fali és ébresztő órák; ékszerek, aranylánczok, függők, gyűrűk, legolcsóbb beszerzési forrása. Javítás, átalakítás, vésés művészi kivitelben.

Pályázati hirdetés.

Debreczen sz. kir. város könyvnyomda-vállalatánál az üresedésbe jött könyvvezetői állásra pályázat hirdettetik.

A könyvvezető javadalmazása 2400 korona törzstízítés és 600 kor. lakbér és két izben 5—5 évi szolgálat után 400 kor. fizetésjavítás.

A megválasztandó könyvvezető a város nyugdíjintézetnek jogosult és kötelezett tagja s a nyomdavállalat évi haszonjövödelméből 2% jutalékban részesül.

A megválasztott könyvvezető egy évi próbaidő után állandósíttatik.

Pályázhatnak mindazok, kik a kettős könyvviteli teendőikben teljes jártassággal bírnak, mérlegképesek, előnyben részesülnek, kik a nyomdai ipar terén és papírszakmában jártasságukat igazolják.

Az állás lehetőleg 1912 október hó 1-ső napján elfoglalandó

A pályázati kérvények bezárólag folyó évi szeptember hó 1-én déli 12 óráig a polgármesteri hivatalhoz adandók be.

Városi nyomda felügyelő-bizottsága.